

FI lausuntopyyntö VV

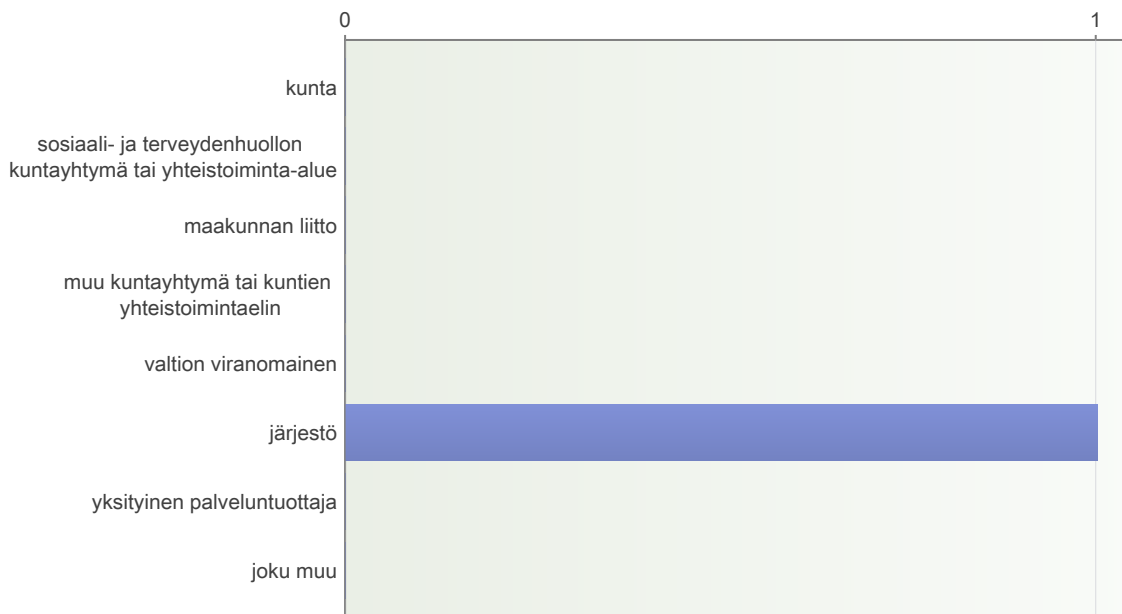
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty ry	Lounasmaa Marja	marja.lounasmaa@jytyliitt o.fi	13.3.2017	Jytyn hallitus

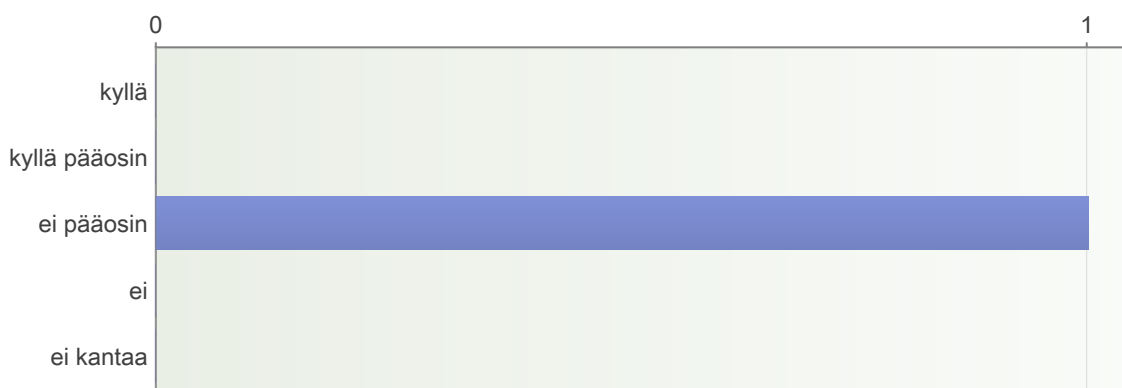
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

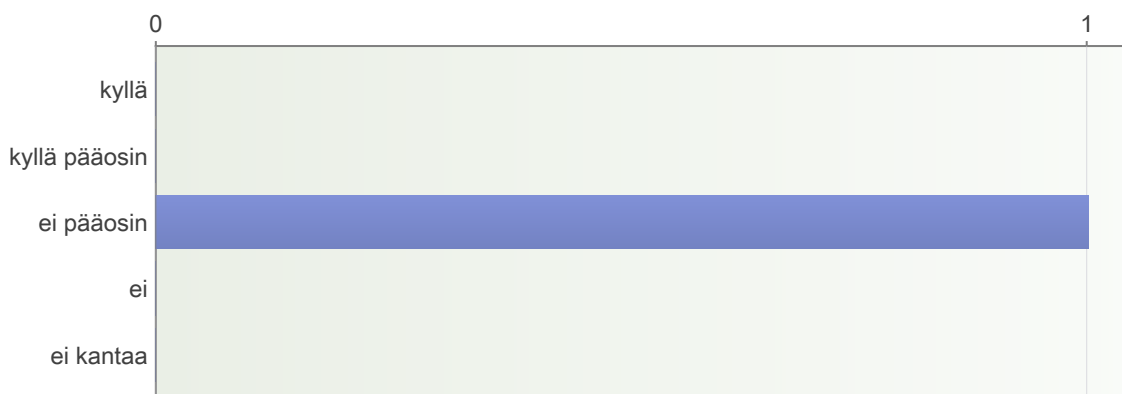

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

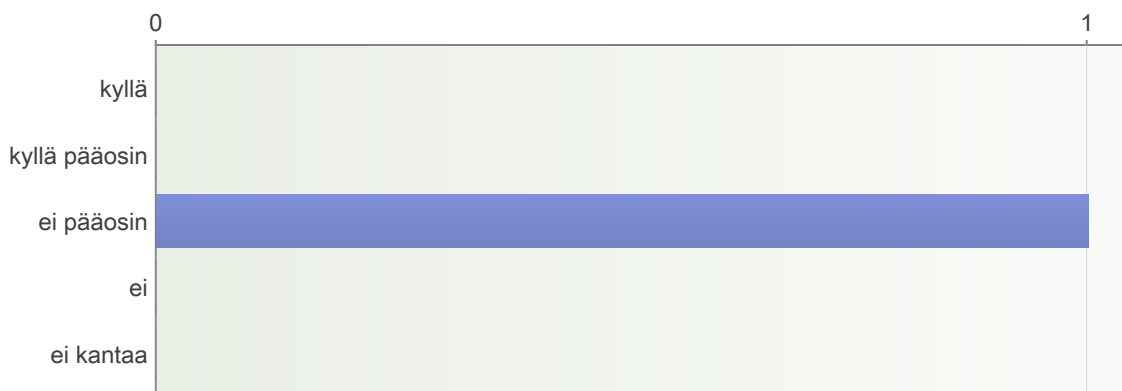

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

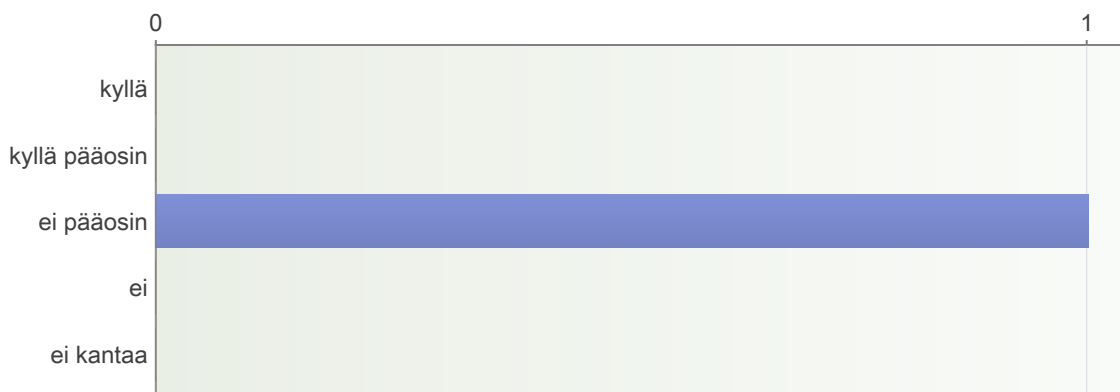

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

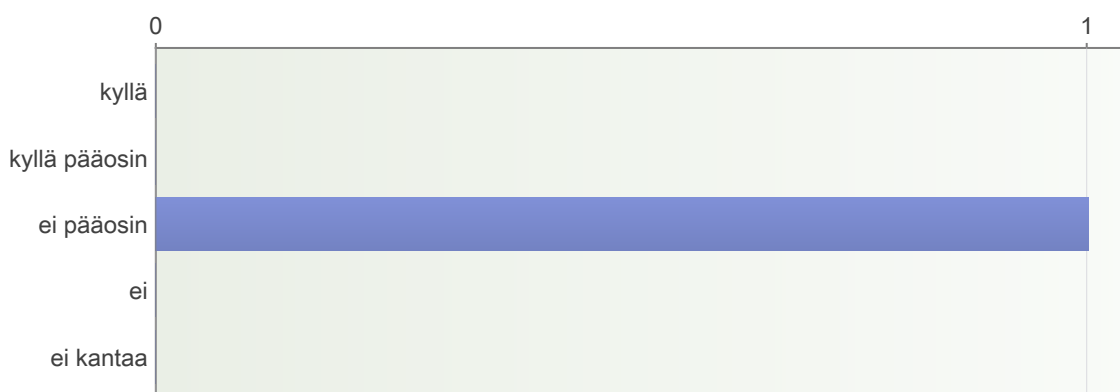

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

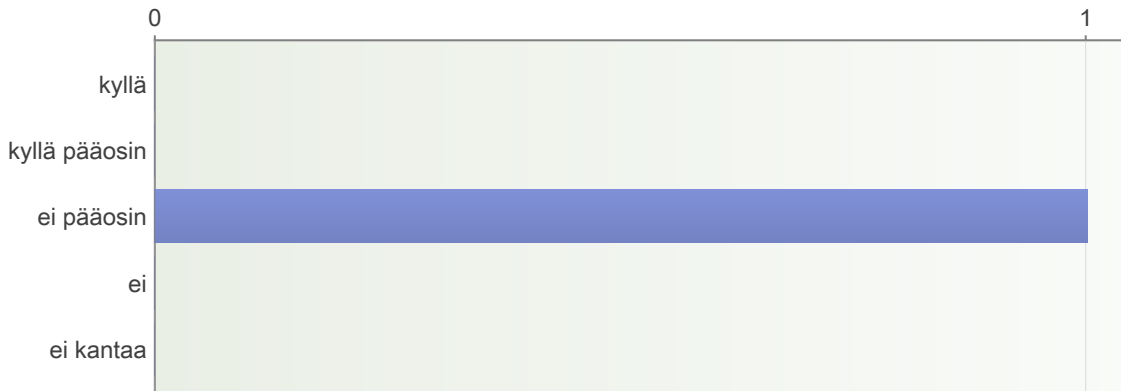

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittäväällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

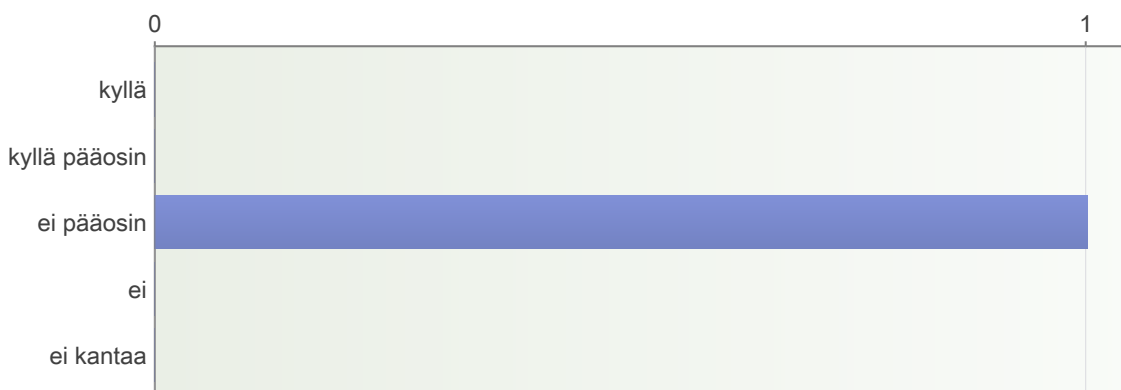

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

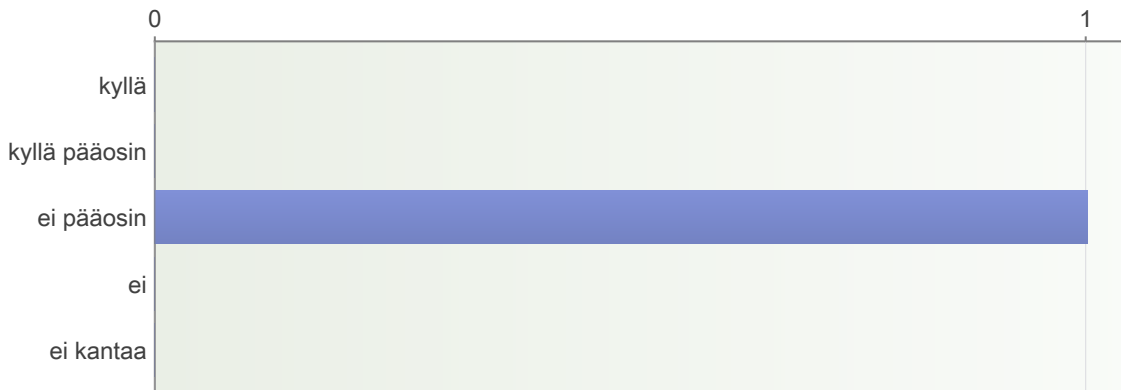

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöittettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Vastaajien määrä: 1

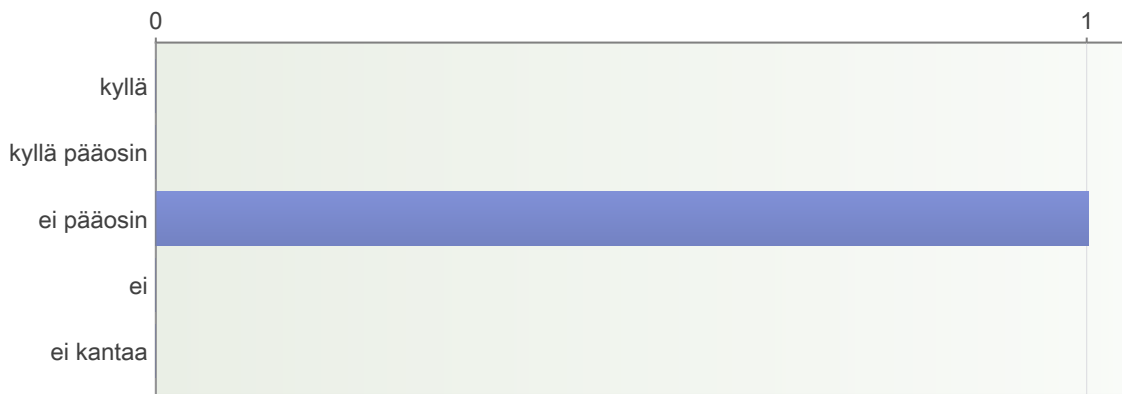
- Kyselyn lopussa avovastaukset.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

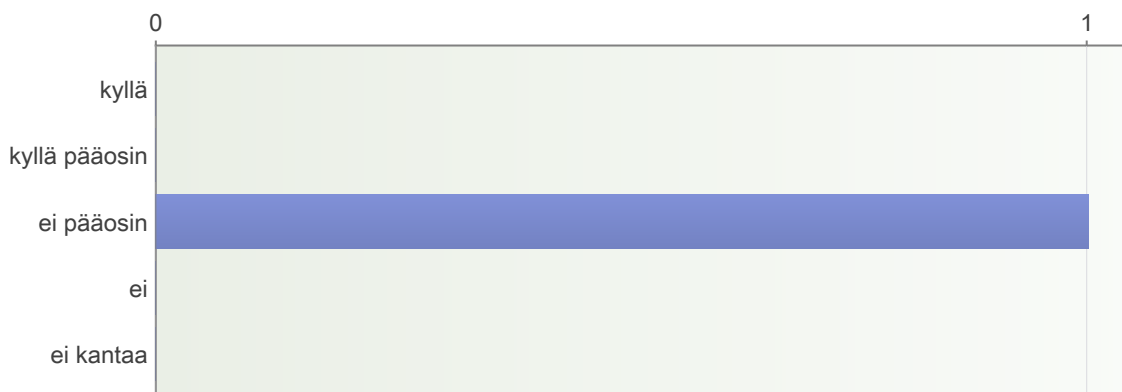

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

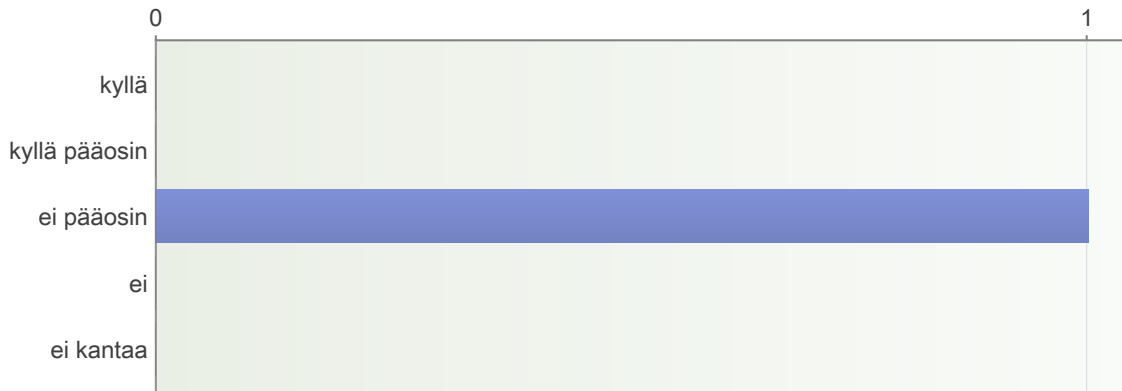

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

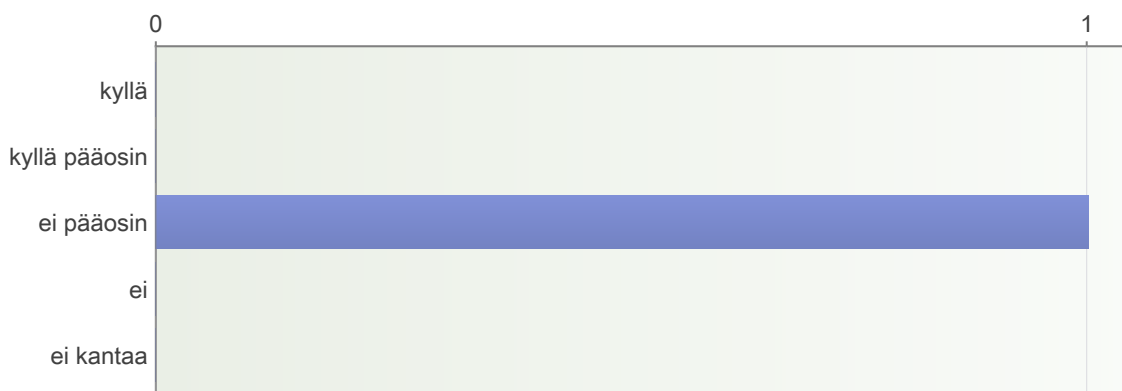

25. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

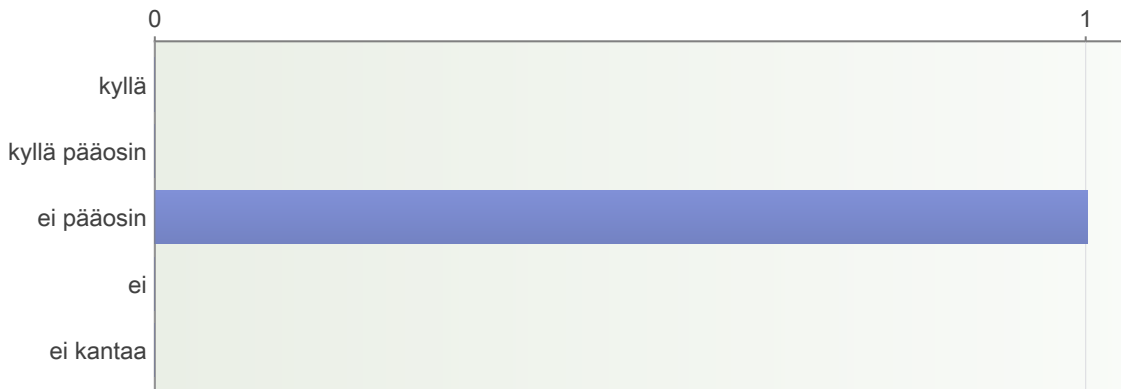

27. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

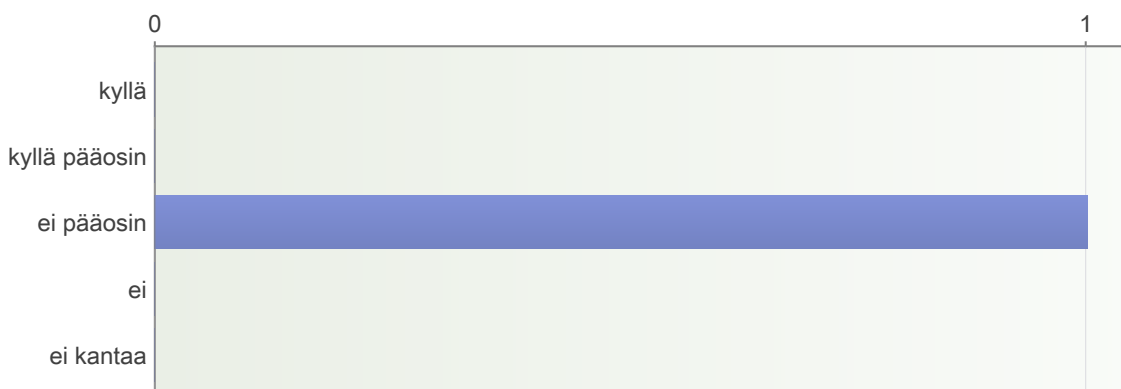

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

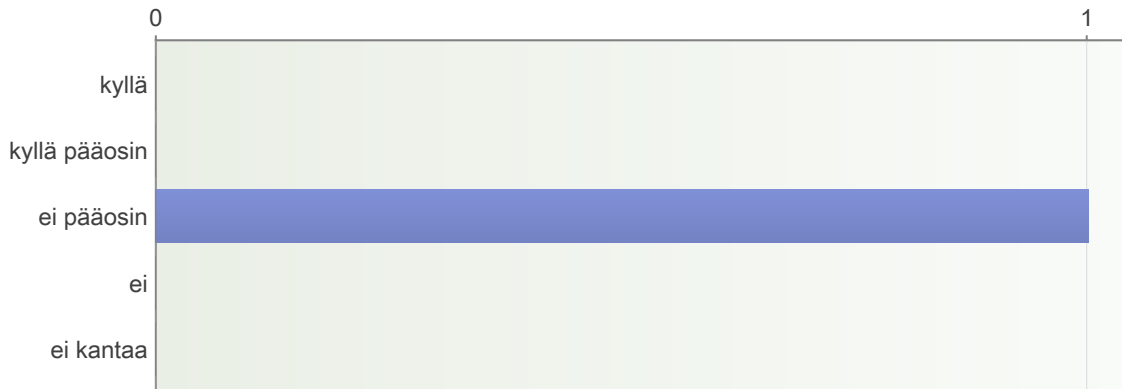

31. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

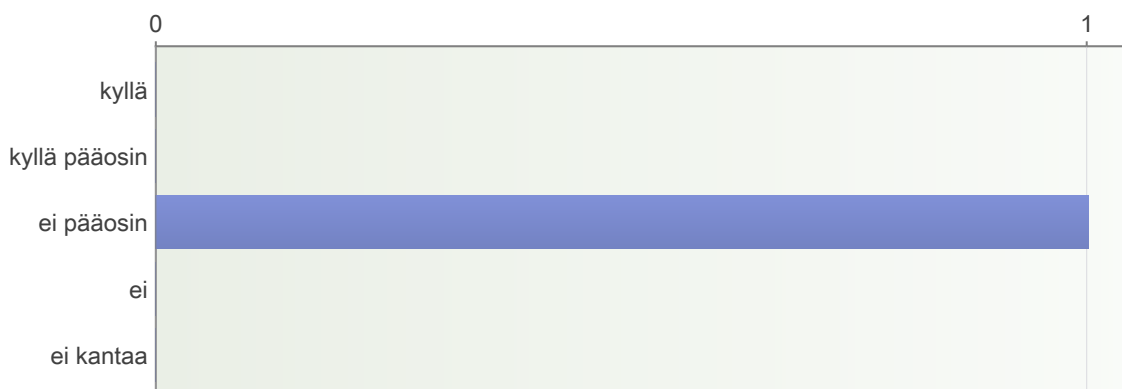

33. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

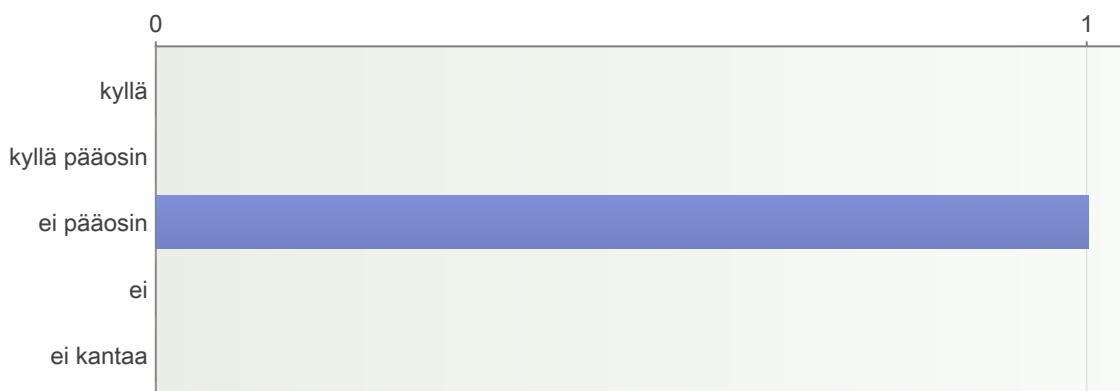
35. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

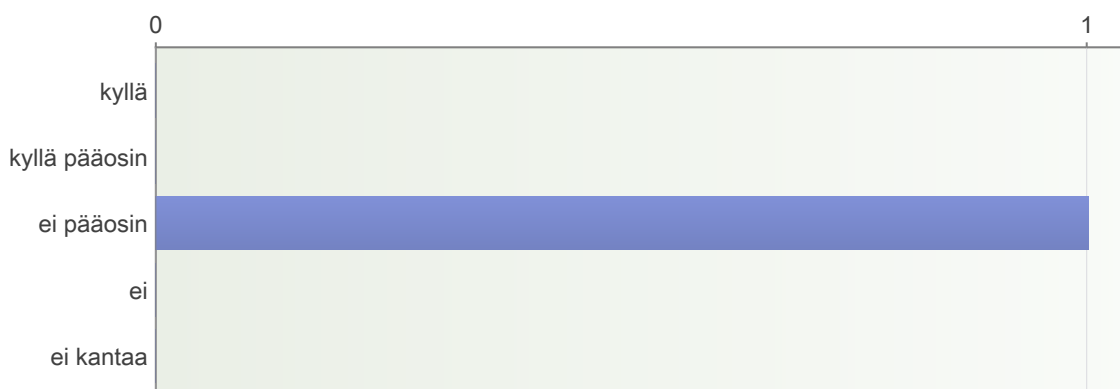

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

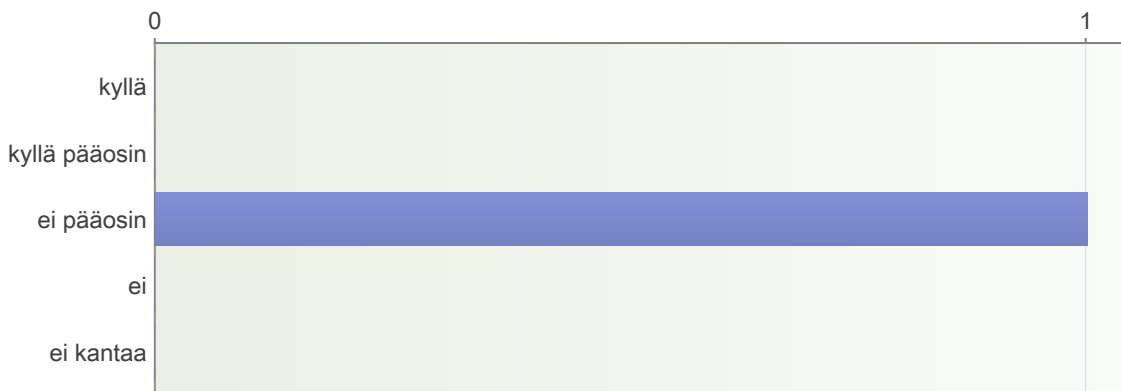

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

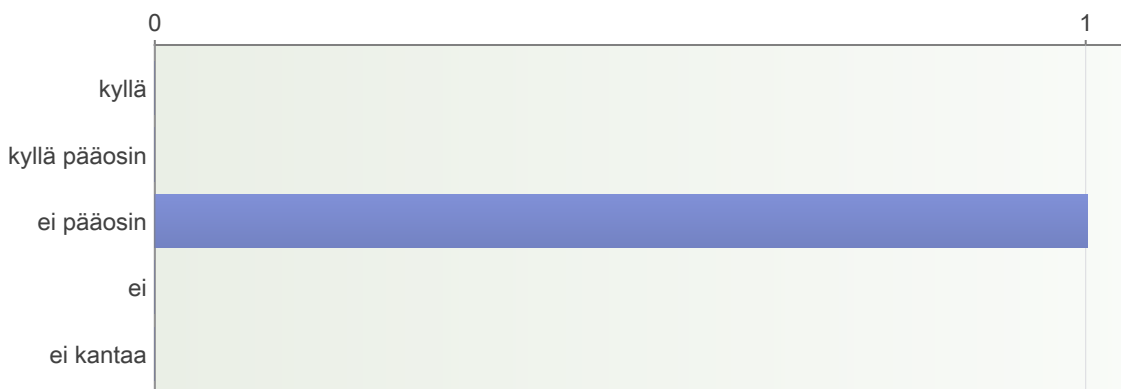

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

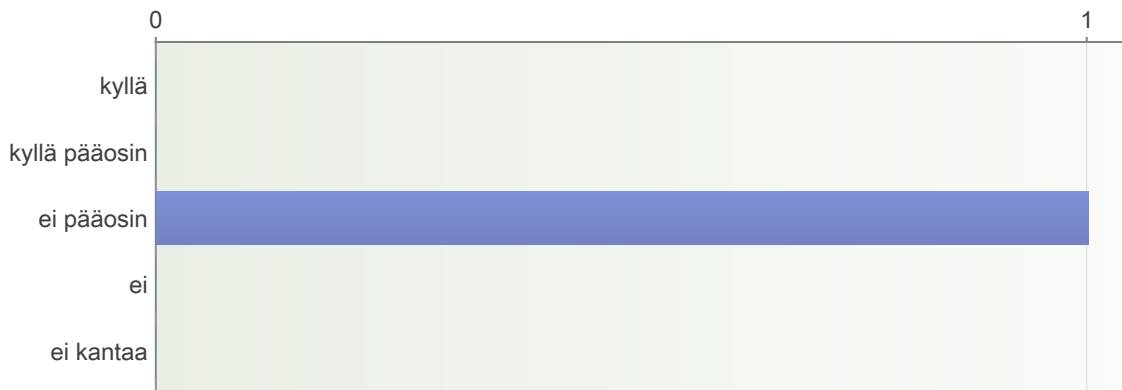
43. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

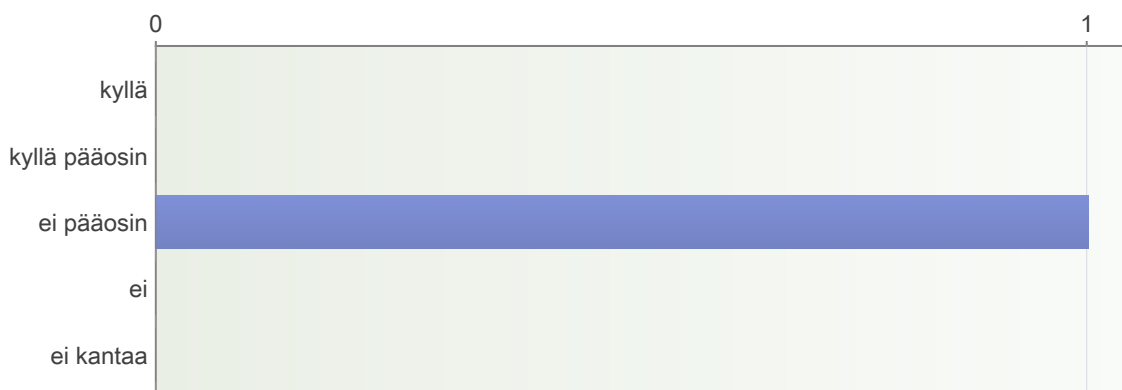

45. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

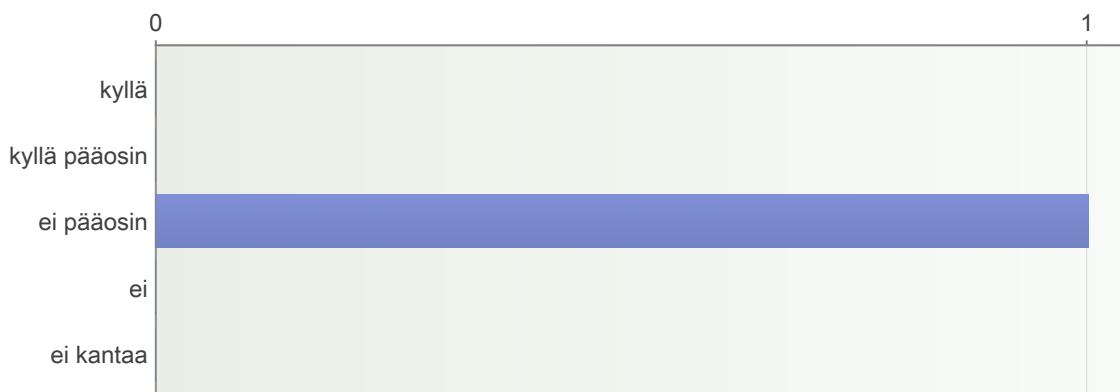

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

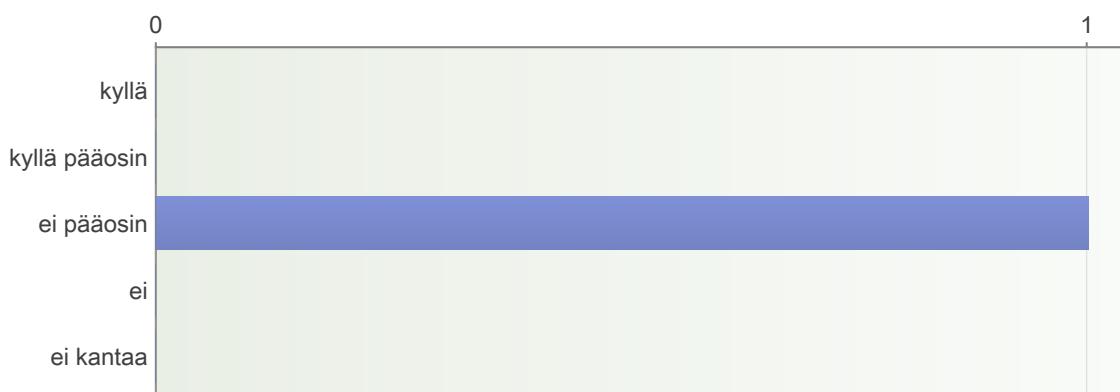

49. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

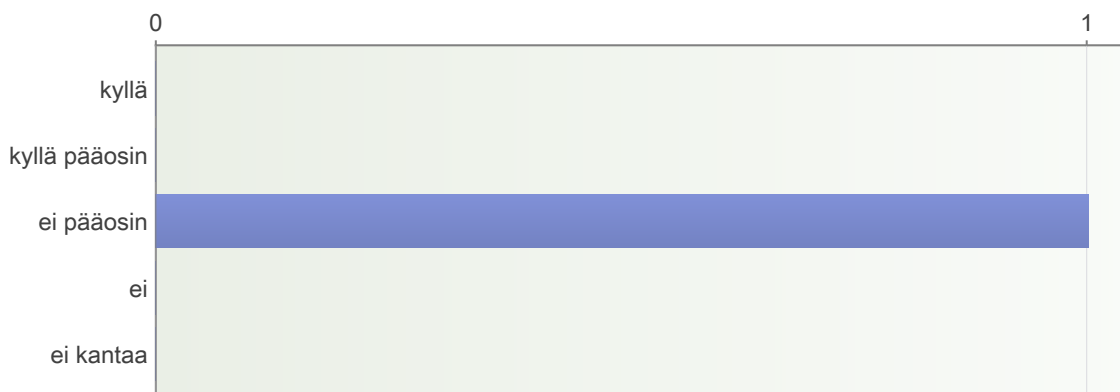

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

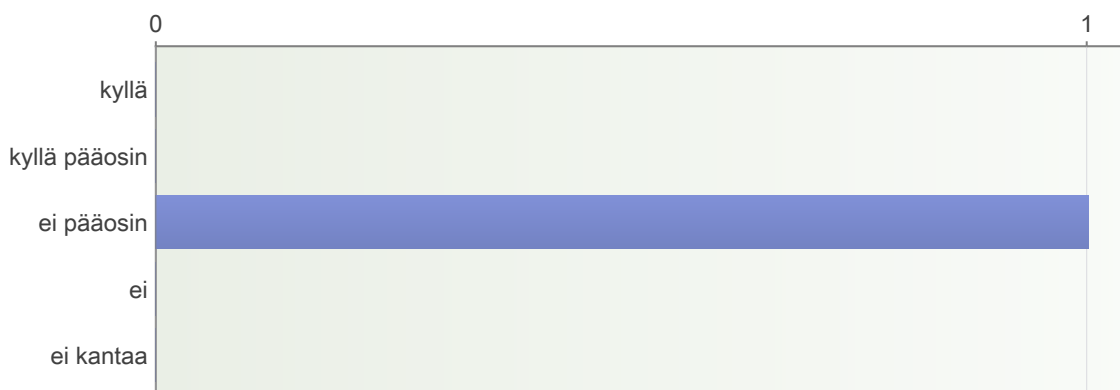

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

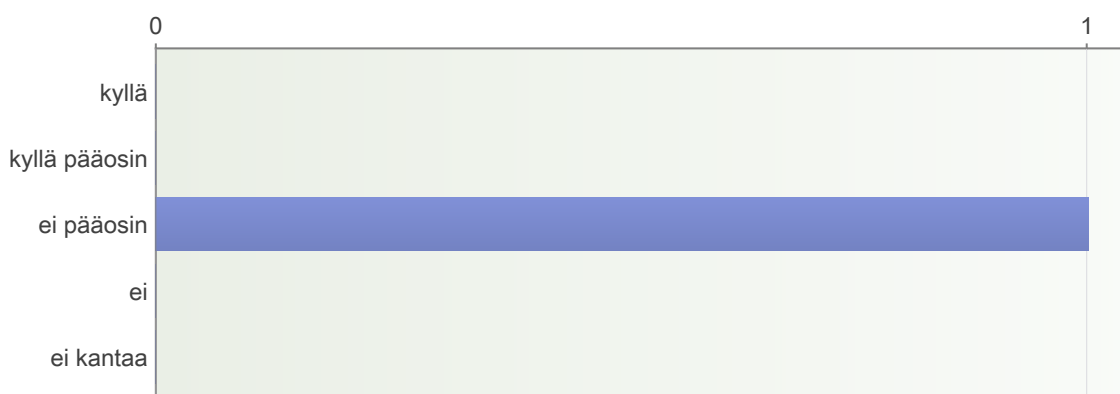
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Kyselyn lopussa avovastaukset.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

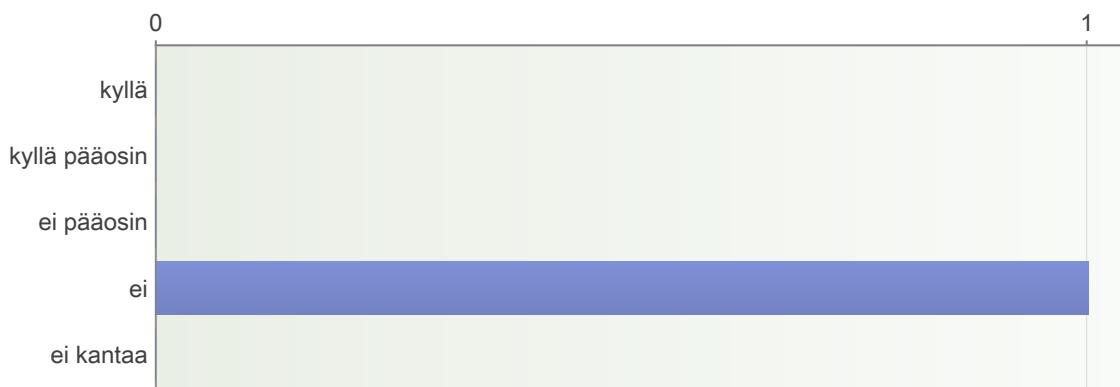

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kysymyksiä 1-7 avovastaukset

Uudistus kaventaa maakunnan itsehallintoa ja lisää hallinnon ja talouden hoidon monimutkaisuutta. Vahvoilla järjestäjillä eli maakunnilla olisi paremmat mahdollisuudet kehittää vaikeasti hoidettavien sairauksien ja erityisryhmien järjestämisen ja tuottamisen edellyttämää osaamista ja uudistus saattaa vaikeuttaa tätä työtä. Maan eri osat ovat erilaisessa tilanteessa eli harvaanasutuilla seuduilla palvelun tarjoajia on vähän. On vaarana, että syntyy tilanteita, joissa esimerkiksi haja-asutusalueella ei synny markkinoiden kautta palvelutuotantoa tai alueen ainoa palvelujen tuottaja menee konkurssiin. Tämä merkitsee sitä, että maakunta joutuu ”maksumieheksi”, koska palvelut pitää joka tapauksessa järjestää.

Peruspalvelujen jakautuminen liikelaitokseen ja yhtiöihin voi merkitä sitä, että peruspalvelut heikentyvät, koska liikelaitoksen tuottamiin peruspalveluihin ei riitä tarpeeksi osaajia ja henkilökuntaa.

Malli voi johtaa siihen, että paljon apua tarvitsevia asiakkaita ei haluta palvella ja he jäävät maakuntien vastuulle. Yksityiset palveluntuottajat valikoivat tuottavimmat eli vähiten palveluja/erityisosaamista tarvitsevia asiakkaita ja ei-haluttu asiakasjoukko ”sysätään” maakuntien hoidettaviksi/vastuulle. Tätä valintaa voidaan tehdä mm. siten, että yritys perustaa toimipisteitä vain ”sopiville” paikoille ja markkinointia kohdistetaan valikoiduille ryhmille.

Kysymyksiin 8a – 8d, 9 ja 10a – 10c avovastaukset

Koska uudistus on niin valtava ja sen mukana tulee uusia käsitteitä, kuten ”perustaso, yleiset sairaudet, ja tavanomaisimmat pitkäaikaissairaudet” asiakkaalla ei, ainakaan alkuvaiheessa, ole riittävästi tietoa valinnanvapauden piirissä olevista palveluista. Asiakasseteli- ja maksusetelijärjestelmät ovat ajatuksena kannatettavia, mutta samalla ne mutkistavat järjestelmää.

Asiakassetelijärjestelmään ei liitetä listautumisjärjestelmää tai sopimusta, vaan palvelujen valinta perustuu asiakkaan valintaan. Maakunnan ohjaus perustuu asiakassetelin sisältöön. Ongelmatilanteissa on vaikeata puuttua siihen, jos asiakassetelillä saatu palvelu/toimenpide ei ole ollut asianmukaista tai se on ollut puutteellista. Lakiin tarvitaan näin ollen selkeät tuottajien riittävät voimavarot ja toiminnan edellytyksiä koskevat vaatimukset.

Koska maakunnalla ja suoran valinnan palvelujen tuottajalla ei olisi sopimussuhdetta myöskään maksusetelipalvelujen tuottajiin, ko. tuottajia ei koskisi maakunnan asettamat ehdot mm. palvelujen tasosta tai hyväksymis- ja sopimusmenettelyt. Maakunnalla ei tässä mallissa ole mahdollisuutta seurata maksusetelijärjestelmän mukaista palveluntuotantoa eikä siis toiminnan asianmukaisuutta ja palvelun turvallisuutta tai laatua.

Palvelun tuottaja voi delegoida tehtäviä edelleen muille palvelun tuottajille eli käytetään alihankintaa. Tästä voi olla seurauksena se, ettei tällä alihankintaa hoitavalla tuottajalla ole edellytyksiä kantaa tehtävän edellyttämää vastuuta eli ei ole esimerkiksi riittävää ammattiosaamista ja/tai osaavaa henkilöstöä.

Muut vapaamuotoiset huomiot

Valinnanvapauden toteuttaminen lakiluonnoksen mukaisella tavalla heikentää maakunnan itsehallintoa ja lisää hallinnon ja talouden hoidon monimutkaisuutta. Palvelujen saatavuus tulee parantumaan todennäköisesti niillä alueilla, joille syntyy toimivat markkinat, mutta harvaanasutuilla alueilla palvelujen taso oletettavasti heikkenee nykyisestä. Koska viimekädessä maakunta/liikelaitos vastaa palveluista, maakunnan asema voi muodostua kestävämmäksi ja heikoksi.

Saavutettavat kustannussäästöt ovat epävarmoja.

Uudistuksen rakenne on moniportainen ja näin ollen sekava.

Oletettavasti asiakkaiden omavastuut ja yhteiskunnan kustannukset tulevat kasvamaan.

Terveyserot tulevat kasvamaan.

Sosiaalihuolto on jäänyt liian vähälle huomiolle uudistuksessa.

Maakuntauudistuksesta olisi syytä erottaa sote-uudistus.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen vaikutukset jäsenorganisaation/henkilöstön kannalta
Noin 200.000 työntekijällä ja viranhaltijalla työnantaja tulee vaihtumaan. Osalla työnantaja vaihtuu yksityiseksi. Työnantajavaihdos merkitsee myös uutta työ- ja virkaehtosopimusta ja samalla työsuhteen ehtojen muutoksia. Uusi luottamusmiesjärjestelmä joudutaan neuvottelemaan, samoin yhteistoiminta- ja työsuojeluorganisaatiot. Edellä mainitut asiat merkitsevät mittavia muutoksia paitsi kunnasta siirtyvien mutta myös kuntiin jäävien osalta. Työt muuttuvat ja tulevat edellyttämään perehdytystä, lisäkoulutusta ja jopa uuden työn oppimista. Tähän on varattava riittävästi resursseja ja rahoitusta.
Työntekopaikka saattaa jatkossa sijaita paljon kauempana kotoa kuin tähän asti. Osalla henkilöstöstä työpaikkojen säilyminen ei ole varmaa.
Tietojärjestelmien rakentaminen ja siihen liittyvät muutokset ja parannukset entisiin järjestelmiin edellyttävät myös tietojärjestelmiä käyttävien koulutusta ja perehdytystä. Tähänkin työhön on varattava riittävästi rahaa ja aikaa.
Palkkojen harmonisointi on myös suoritettava ja tämä työ tulee aiheuttamaan paikallisille toimijoille, pääsääntöisesti luottamusmiehille, paljon ja aikaa vievää työtä. Luottamusmiehet sekä työsuojeluvaltuutetut ovat uudistuksen johdosta monien haastavien tilanteiden edessä. Tämä on huomioitava heidän ajankäytössään, koulutuksessaan, tiedonsaannissa ja osallistumisoikeudessaan. Lakiluonnoksessa voisi olla maininta siitä, että uudistuksen vaikutukset henkilöstöedustajien asemaan ja tehtäviin on otettava huomioon valmisteluelimissä.
Uudistuksen yhteydessä olisi järkevää kiinnittää huomiota siihen, että resursseja käytetään oikein. Esimerkiksi sairaaloissa työskentelevät terveydenhuollon-/osastonsihteerit voisivat tehdä nykyistä enemmän omaan koulutukseensa liittyvää työtä. Valitettavasti joissakin sairaaloissa em. ammattihenkilöiden työtä ovat yhä enemmän ruvenneet tekemään lääkärit ja hoitajat. Jos terveydenhuollon- ja osastonsihteerien työpanosta nykyistä enemmän osattaisiin käyttää hyödyksi, se samalla lisäisi lääkäreiden ja hoitajien aikaa tehdä potilas- ja hoitotyötä. Tämä asia on otettava huomioon, kun tietojärjestelmiä uudistetaan ja henkilöstöä koulutetaan.
Jos uudistuksen piirissä olevilla olisi ollut edes joitakin vuosia koskeva palvelussuhdeturva, henkilöstö voisi keskittyä muutosten läpivientiin sen sijaan, että nyt myönteistä suhtautumista heikentää pelko omasta työpaikasta. Myönteinen asenne on oleellinen elementti muutosten onnistumiselle.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.